

DANTŲ TECHNIKO RENGIMO STANDARTAS

Profesinio išsilavinimo lygis – penktasis

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA
LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

DANTŲ TECHNIKO RENGIMO STANDARTAS

Profesinio išsilavinimo lygis – penktasis

Vilnius, 2008



KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

*Parengta Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos lėšomis,
įgyvendinant projektą Nr. BPD2004-ESF-2.4.0-01-04/0156
„Nacionalinės profesinio rengimo standartų sistemos plėtra“*

*Standarto rengimą koordinavo Profesinio mokymo metodikos
centro Standartų ir mokymo programų skyrius*

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro
2008 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-1872/A1-209

DANTŲ TECHNIKO RENGIMO STANDARTAS

I. PROFESINIO RENGIMO STANDARTO REKVIZITAI

1. Profesinio išsilavinimo lygis – penktasis.
2. Valstybinis kodas – S572403.
3. Suteikiama kvalifikacija – technikas.
4. Bazinis išsilavinimas – vidurinis.

II. PROFESINIO RENGIMO STANDARTO TURINYS

5. Trumpas profesinės veiklos aprašymas:

5.1. Dantų techniko rengimo standartas (toliau – Standartas) parengtas atsižvelgiant į darbo rinkos pokyčius, Standarto rengimo darbo grupės atliktus kvalifikacijų tyrimo rezultatus bei remiantis kitų šalių patirtimi. Šis Standartas – pagrindas penktojo profesinio išsilavinimo lygio studijų programai rengti.

5.2. Standartas apibrėžia minimalius dantų techniko rengimo reikalavimus darbui šiose pagrindinėse veiklos srityse: medžiagų, įrangos ir technologijų parinkimas; dantų protezų ir ortodontinių aparatų gaminimas; dantų techniko laboratorijos veiklos organizavimas.

5.3. Dantų technikas dirba smulkiuose, vidutinėse ir didelėse dantų protezavimo laboratorijose.

5.4. Dantų technikas pagal įgytą profesinę kvalifikaciją dirba bendradarbiaudamas su gydytoju odontologu ortopedu bei kitais odontologijos srities specialistais ir savarankiškai gamina pacientui užsakytus dantų protezus, ortodontinius aparatus, atlieka sudėtingas užduotis pritaikant naujas dantų protezų gamybos technologijas, moko, kaip prižiūrėti dantų protezus bei aparatus.

5.5. Dantų technikas protezus gali gaminti vienas, organizuoti savo verslą ir samdyti žmones tam tikriems darbo etapams atlikti arba dantų protezams pagaminti nuo pradžios iki galo; gali sudaryti sutartis su odontologijos klinikomis ir gaminti visų rūšių dantų protezus; gali priimti studentus dantų technikus praktikai atlikti, o vėliau juos įdarbinti.

5.6. Gamindamas užsakytus dantų protezus ir aparatus, dantų technikas pritaiko medžiagas, naudojamas dantų protezams ir ortodontiniams aparatams gaminti, jų savybes bei naudojimo galimybes, dantų protezų gamybai skirtus darbo įrankius bei prietaisus ir geba saugiai jais naudotis, pritaiko technologiją pagal gaminamo dantų protezo ar ortodontinio aparato rūšį, ištaiso galimus protezų gamybos trūkumus ir jau pagamintus dantų protezus bei ortodontinius aparatus.

5.7. Sėkmingą dantų techniko darbą lemia asmeninės savybės: sąžiningumas, komunikabilumas, kūrybingumas, kruopštumas, tvarkingumas, fizinė ir psichologinė ištvermė.

6. Dantų techniko tikslas – savarankiškai gaminti užsakytus visų rūšių dantų protezus, ortodontinius aparatus.

7. Dantų techniko veiklos sritys, kompetencijos pateikiamos Standarto 1 priede.

8. Dantų techniko kompetencijų ribos, studijų tikslai, kompetencijų vertinimas pateikiami Standarto 2 priede.

9. Sėkmingam dantų techniko darbui reikalingi šie bendrieji gebėjimai:

9.1. atsakingumas;

9.2. organizuotumas;

9.3. kūrybiškumas;

9.4. savarankiškumas priimant sprendimus;

9.5. kolektyvinis darbas;

9.6. taktiškumas;

9.7. matematinis raštingumas;

9.8. kompiuterinis raštingumas.

10. Baigiamasis kvalifikacijos vertinimas:

10.1. Dantų techniko kvalifikacija suteikiama studentui, baigusiam visą studijų programą, įgijusiam Standarte apibrėžtas kompetencijas ir gavusiam teigiamą baigiamąjį kvalifikacijos įvertinimą.

10.2. Vadovaujantis Standarte įvardytais kompetencijų vertinimo kriterijais tikrinamos ir įvertinamos:

10.2.1. studijų procese – visos Standarte apibrėžtos kompetencijos;

10.2.2. baigiamojo kvalifikacijos vertinimo metu – pasirinktos kompetencijos.

10.3. Baigiamojo kvalifikacijos vertinimo organizavimą ir vykdymą, dokumentų išdavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija.

DANTŲ TECHNIKO VEIKLOS SRITYS IR KOMPETENCIJOS

Veiklos sritys	Kompetencijos
1. Medžiagų, įrangos ir technologijų parinkimas	1.1. Parinkti medžiagas dantų protezui ar ortodontiniam aparatui gaminti 1.2. Saugiai dirbti dantų protezų gamybai skirtais darbo įrankiais ir prietaisais 1.3. Taikyti dantų protezams ar ortodontiniams aparatams gaminti tinkamas technologijas
2. Dantų protezų ir ortodontinių aparatų gaminimas	2.1. Modeliuoti ir konstruoti dantų protezus 2.2. Gaminti dantų protezus ir ortodontinius aparatus 2.3. Taisyti dantų protezus ir ortodontinius aparatus 2.4. Bendradarbiauti su gydytoju odontologu
3. Dantų techniko laboratorijos veiklos organizavimas	3.1. Organizuoti laboratorijos veiklą 3.2. Tobulinti profesinę kvalifikaciją

DANTŲ TECHNICO KOMPETENCIJŲ RIBOS, STUDIJŲ TIKSLAI IR KOMPETENCIJŲ VERTINIMAS

Veiklos sritys	Kompetencijų apibūdinimas		Studijų tikslai	Kompetencijų vertinimas
	kompetencijos	kompetencijų ribos		
1. Medžiagų, įrangos ir technologijų parinkimas	1.1. Parinkti medžiagas dantų protezui ar ortodontiniam aparatui gaminti	Medžiagų savybės. Metalų lydiniių naudojimo technologija. Plastikų naudojimo technologija. Keramikos naudojimo technologija. Atspaudinės masės ir jų rūšys. Gipsas. Vaškai ir vaškinės kompozicijos. Abrazyvinės medžiagos. Dirbtiniai dantys. HN-471 reikalavimai. Medžiagų kenksmingumas. Dezinfekcija ir sterilizacija.	1.1.1. Atpažinti reikiamą medžiagą 1.1.2. Parinkti tinkamas medžiagas pagal individualius poreikius 1.1.3. Žinoti įvairių medžiagų kenksmingumą 1.1.4. Saugiai dirbti su medžiagomis 1.1.5. Išmanyti medžiagų, skirtų protezams bei aparatams gaminti, savybes 1.1.6. Vertinti medžiagų ir technologinių aparatų kokybę	Apibūdintos medžiagų cheminės, fizinės savybės. Apibūdintos metalų lydiniių, plastikų, keramikos technologijos. Išnagrinėtos pagrindinės atspaudinių masių, vašku, gipso, abrazyvinių medžiagų savybės, pritaikymo galimybės. Pademonstruoti dezinfekavimo ir sterilizacijos etapai. Išvardytos ir apibūdintos kenksmingos medžiagos.
		Saugumo technikos reikalavimai dirbant su prietaisais ir įrankiais. Asmeninių apsaugos priemonių įvertinimas ir pasirinkimas.	1.2.1. Žinoti reikalavimus darbo aplinkai, darbo vietai 1.2.2. Įvertinti nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų riziką 1.2.3. Žinoti priešgaisrinės apsaugos pagrindinius reikalavimus 1.2.4. Pasirinkti tinkamas asmenines apsaugos priemones	Išnagrinėti darbo aplinkos ir darbo vietos reikalavimai. Apibūdinti galimi nelaimingi atsitikimai ir profesinės ligos. Pademonstruotos asmeninės apsaugos priemonės. Apibūdinti priešgaisrinės apsaugos reikalavimai.
	1.3. Taikyti dantų protezams ar ortodontiniam aparatams gaminti	Įranga ir įrankiai, skirti nuimamiems, nenuimamiems ir ortodontiniams aparatams gaminti. Dantų protezų ir ortodontinių aparatų gamybos technologijos.	1.3.1. Išmanyti dantų protezų ir ortodontinių aparatų gamybos technologijas 1.3.2. Vertinti technologinių aparatų kokybę	Apibūdintos dantų protezų ir ortodontinių aparatų gamybos technologijos. Pademonstruotas įrangos ir įrankių taikymas gaminant

Veiklos sritys	Kompetencijų apibūdinimas		Studijų tikslai	Kompetencijų vertinimas
	kompetencijos	kompetencijų ribos		
2. Dantų protezų ir ortodontinių aparatų gaminimas	tinkamas technologijas		1.3.3. Išmanyti medžiagų, skirtų protezams ir aparatams gaminti, savybes	nuimamus, nenuimamus dantų protezus ir ortodontinius aparatus.
	2.1. Modeliuoti ir konstruoti dantų protezus	Dantų protezų rūšys: nuimamieji protezai, nenuimamieji protezai, ortodontiniai aparatai. Dantų ir jų vainikinės dalies sandara: viršutinio žandikaulio dantys, apatinio žandikaulio dantys, dantų vainikų atkūrimo pagrindai. Kramtomojo aparato biomechanika: dantų eilės ir jų santykiavimas (CO); artikuliacija ir okliuzija. Apatinio žandikaulio judėjimas. Kramtymo jėga ir kramtymo spaudimas. Pagrindiniai nurodymai, kaip atkurti dantų eiles. Aparatai žandikaulio judesiams atkurti. Dantų bei žandikaulių sistemos pakitimai ir ortopedija (dantų techniko veikla).	2.1.1. Išmanyti viršutinio ir apatinio žandikaulių dantų morfologinę formą 2.1.2. Paruošti protezo guolio audinių atspaudą ir pagaminti modelius 2.1.3. Įvertinti dantų padėtį dantų lanke 2.1.4. Suprasti kramtomojo aparato biomechaniką 2.1.5. Sumodeliuoti nuimamų ir nenuimamų dantų protezų vaškinės konstrukcijas bei konstruoti ortodontinių aparatų vielines konstrukcijas	Apibūdinta dantų morfologinė forma. Pagamintas atspaudas ir modelis. Modeliuojant atstatyti viršutinio ir apatinio žandikaulių dantys. Atkurta kramtomojo aparato biomechanika. Atliktas nuimamų ir nenuimamų dantų protezų vaškinių konstrukcijų modeliavimas bei sukonstruotos ortodontinių aparatų vielinės konstrukcijos.
2.2. Gaminti dantų protezus ir ortodontinius aparatus		Įranga ir įrankiai, skirti nuimamiems, nenuimamiems ir ortodontiniams aparatams gaminti. Nuimamųjų, nenuimamųjų dantų protezų ir ortodontinių aparatų (įklotai, užklotai, kulriniai įklotai, plastikiniai vainikėliai, lieti iš metalo vainikėliai, lieti vainikėliai su tarpine dalimi, metalo keramikos protezai, metalo plastikos protezai, bemetalės keramikos protezai,	2.2.1. Išmanyti tikslaus dantų protezo ir ortodontinio aparato pagaminimo metodiką 2.2.2. Nustatyti žandikaulių ir dantų santykį 2.2.3. Įvertinti individualias paciento dantų ypatybes 2.2.4. Suplanuoti ir sukonstruoti kokybišką dantų protezą ir ortodontinį aparatą	Pademonstruotas įrangos ir įrankių taikymas gaminant nuimamus, nenuimamus dantų protezus ir ortodontinius aparatus. Teisingai parinktas ir pagamintas dantų protezas ar ortodontinis aparatas. Paašikinta tikslaus dantų protezo ir ortodontinio aparato metodologija.

Veiklos sritys	Kompetencijų apibūdinimas		Studijų tikslai	Kompetencijų vertinimas
	kompetencijos	kompetencijų ribos		
		nuimami protezai bedančiams žandikauliams, nuimami protezai esant daliniams defektams, nuimami lankiniai dantų protezai, nuimami bei nenuimami ortodontiniai aparatai) gamybos pagrindai. Dantų lankų forma, dantų išsidėstymas, jų estetika.	2.2.5. Išmanyti estetiškes dantų protezo ir ortodontinio aparato savybes 2.2.6. Taikyti įrangą ir įrankius gaminant nuimamus, nenuimamus dantų protezus ir ortodontinius aparatus	Įvertintos estetiškes dantų protezo ir ortodontinio aparato savybės.
	2.3. Taisyti dantų protezus ir ortodontinius aparatus	Gaminant nuimamuosius ir nenuimamuosius protezus ir ortodontinius aparatus padarytos klaidos. Trūkumų šalinimo technologijos.	2.3.1. Nustatyti dantų protezų ir ortodontinių aparatų netikslumus ar trūkumus 2.3.2. Parinkti reikiamas medžiagas trūkumams pašalinti 2.3.3. Pritaikyti įrankius ir įrangą netikslumams ištaisyti	Apibūdinti protezo trūkumai. Pataisytas protezas.
	2.4. Bendradarbiauti su gydytoju odontologu	Odontologinės priežiūros specialistų komanda: narių pareigos; teisės; funkcijos; atsakomybė	2.4.1. Integuotis į komandinę odontologinės priežiūros veiklą 2.4.2. Taikyti komandinio darbo principus 2.4.3. Įvertinti neigiamų faktorių darbe įtaką ir išmanyti jų sprendimo būdus bei prevenciją	Išnagrinėta komandinio darbo veikla, atitinkanti komandos narių reikalavimus. Išnagrinėta speciali darbinė situacija ir priimtas teisingas sprendimas. Apibūdinti stresų, konfliktų darbe reiškiniai, išnagrinėti jų sprendimo būdai.
3. Dantų techniko laboratorijos veiklos organizavimas	3.1. Organizuoti laboratorijos veiklą	Laboratorijos steigimas, įstatai, teisinis reguliavimas: Sveikatos ministerijos reglamentuojantys teisės aktai. Laboratorija, jos veikla. Laboratorijos komercinė veikla. Gamybos veiksniai. Planavimas, kontrolė. Laboratorijos įranga, darbo	3.1.1. Išmanyti laboratorijos steigimą ir veiklą reglamentuojančius teisės aktus, laboratorijos valdymą ir organizavimą 3.1.2. Tvarkyti dalykinę bei medicinos dokumentaciją 3.1.3. Aprūpinti laboratoriją reikiamomis medžiagomis ir darbo priemonėmis	Apibūdinta laboratorijos steigimo tvarka. Apibūdinti jos strateginiai ir operatyviniai veiklos planai. Pagal pateiktus duomenis atlikta organizacijos išorinės ir vidinės aplinkos analizė, pakoreguoti planai. Sudarytas laboratorijos veiklos

Veiklos sritys	Kompetencijų apibūdinimas		Studijų tikslai	Kompetencijų vertinimas
	kompetencijos	kompetencijų ribos		
		priemonės ir medžiagos.	3.1.4. Organizuoti kolektyvo darbą	<p>planas.</p> <p>Apibūdinta organizacinė valdymo struktūra.</p> <p>Parengti laboratorijos veiklos nuostatai.</p> <p>Aprašytos individualios ir bendros darbo vietos.</p> <p>Skirtos užduotys pavaldiniams ir nustatytos jų kompetencijų ribos.</p> <p>Parengtas projekto administravimo planas.</p>
	3.2. Tobulinti profesinę kvalifikaciją	<p>Profesinių žinių ir įgūdžių tobulinimas: praktiniai ir teoriniai kursai, seminarai, konferencijos, stažuotės.</p> <p>Bendrijų gebėjimų tobulinimas: kompiuterinis raštingumas, užsienio kalbos.</p>	<p>3.2.1. Kaupti informaciją apie naujus dantų technikos ir kitų mokslų laimėjimus ir jų taikymą dantų techniko praktikoje</p> <p>3.2.2. Taikyti informacines komunikacines technologijas</p> <p>3.2.3. Išmanyti duomenų bazių kūrimo ir tvarkymo principus, jų taikymą laboratorijos veikloje</p> <p>3.2.4. Gilinti užsienio kalbos žinias buitinėje ir profesinėje srityse</p>	<p>Apibendrinti gamybinių praktiškų rezultatai.</p> <p>Sudaryta kvalifikacijos tobulinimo programa.</p> <p>Pademonstruotas gebėjimas rinkti, apdoroti duomenis kompiuterinėmis „Word“, „Excel“ programomis bei naudojimąsi elektroninėmis duomenų bazėmis.</p> <p>Pademonstruotas užsienio kalbos mokėjimas profesinėje srityje.</p>

Spausdino UAB „JUDEX“
Europos pr. 122, LT-46351 Kaunas
Tel./faks. (8~37) 34 12 46
www.judex.lt
Tiražas – 100 vnt. Užsakymo Nr. 7613

Išleido



PROFESINIO
MOKYMO
METODIKOS
CENTRAS

www.pmmc.lt